

אנחנו, בקיבוץ הנורמלי, מתאוננים על הצפיפות החברתית... איך אתם מסתדרים עם החיים בתוך בית אחד רב קומתי, בלי דשא, מרחבים, ומה שנקרא "חצרו של קיבוץ"?

המעבר למבנה אחד הוא בגדר צ'ופר עבורנו, עד היום, כבר 14 שנה, חיינו ונפגשנו בדירות שכורות, בשכונות בהן התגוררנו. היינו מאוד מוגבלים ביכולתנו לעצב את המרחבים בהם חיינו, והיינו תלויים בעיקר במצאי שהיה בשוק הדירות באזור בו בחרנו לחיות.

המעבר לבניין אחד מאפשר לנו לחיות במרחב קיבוצי בתוך השכונה. במבנה יש מקומות מפגש, שאמנם לא מכילים את כל הקיבוץ, אך מאפשרים מפגשים ספונטניים ומתוכננים. מפגשי ערב, התכנסויות לסמינרים ולשיחות במבנה שלנו.

במבנה גם מרחב חוץ, שאיננו מזכיר את מרחב הדשאים הקיבוצי הקלאסי, אך בהחלט מאפשר מרחב נוסף למפגש ומרחב בטוח למשחק ילדים ואנו ממשיכים להתגייס ולעבוד על המראה האסתטי שלו. המעבר למבנה אחד גם הוסיף מימד נוסף של אינטנסיביות במפגשים ביננו. לאנשים שונים יש התמודדויות שונות עם מצב חדש זה ואנו עוד צריכים זמן להבין איך חיים כך לאורך זמן. בינתיים אנחנו מנסים לפענח בהירות את הגבולות אחד של השני ושמים על ההזדמנות למפגשים הספונטניים. כשנעבור כאן את ארבעת העונות ונחגוג את כל החיים בוודאי נבין מחדש את המשמעות של החצר הקיבוצית.

ניצד אתם מנהלים את החיים שלכם - אלה מוסדות יש לכם, אלה תפקידים, אלה חוקים?

בכל שנותיו של הקיבוץ היו לנו 3 הצבעות: אחת על הבחירה לגור בעיר, השנייה על להפוך לקיבוץ שיתופי

על שלל אפיוניהם. קיימים בעיר הרבה מימדים של גיוון באוכלוסיות: אוכלוסייה ותיקה לצד עולים מארצות רבות, יהודים, נוצרים ומוסלמים, אנשים שחיים ברמות סוציו אקונומיות שונות- המגוון הזה אינו מפולח גיאוגרפית בצורה מובהקת והדבר מזמן הרבה מפגשים ויחסי שכנות וגם התמודדויות.

אנחנו חיים את הרב-תרבותיות ברמה יומיומית, בנוסף, איננו תושבים רגילים כי אנו מגיעים כקבוצה מאורגנת עם ערכים ברורים ושונים מרוב החברה העירונית בישראל. אנחנו מכבדים ומשתדלים להכיר את כל הסובבים אותנו, מנסים ליהנות מהשוני ולהיות פתוחים להשתנות מצד אחד ולהגיד גם איך ראוי ונכון לחיות מצד שני.

באופן כללי, הכניסה של ילדינו למערכת החינוך הציבורית בעיר בפריפריה, מעלה הרבה דילמות ושאלות. הערכים שעל פיהם פועלים ואליהם מחנכים בתי הספר שונים פעמים רבות מהערכים שהיינו רוצים לראות בחינוך הילדים שלנו - לדוגמה המקום המרכזי של החינוך להישגיות ו"למצוינות" ששונה מאוד מהאופן שבו אנחנו היינו רוצים לחנך.

מבחינתנו הערכים שעליהם הילדים שלנו מתחנכים, בכך שהם לומדים במערכת חינוך ציבורית אינטגרטיבית שבה הם פוגשים את המגוון של האוכלוסיות בחברה הישראלית, הם חשובים ומשמעותיים יותר מלשלוש אותם לבי"ס פרטי שמחנך באופן שאנחנו יותר שלמים איתו- ועדיין הדבר מזן דילמות מתמידות ולא פשוטות שאנחנו נדרשים להתמודד איתן. הדבר מעלה כל הזמן שאלות על האופן שבו אנחנו נהיה מעורבים ונשפיע על הערכים שמנחים את מערכת החינוך שבהם לומדים ילדינו. בחרנו להתמודד עם הסוגיות הללו בלקיחת אחריות פעילה הן כהורים מעורבים - רבים מההורים בקיבוץ הם שותפים בוועד הגן ובוועד ההורים בביה"ס- והן בהתארגנות משותפת, בכניסה כצוות לעבודה משותפת עם צוות ביה"ס היסודי בשכונה בתוכנית תלמים.

הכניסה להיות מורים המחנכים בביה"ס היסודי בשכונה, בו לומדים ילדי הקיבוץ, מאפשרת לנו להתמודד על דמות החינוך הציבורי הניתן באזורים פריפריאליים יחסית מוחלשים ולהיות עם צוות המורים בשיח חינוכי מאתגר. זוהי התמודדות חדשה עבורנו, לחנך את ילדנו כחלק מילדי השכונה, זהו ביטוי לשותפות שלנו עם תושבי העיר ועם המחנכות בבית הספר, מתוך היכרות עם פערי ההשקעה של המדינה בפריפריה לעומת המרכז ועם התפיסות חינוכיות שהן לעיתים קרובות לתפיסותינו ולעיתים ושונות ורחוקות מהן.

וההורים שלהם מגיעים לבקר בקיבוץ ואנחנו מבקרים אצלם.

אחרי קיץ 2011 קם צוות שעורר פעילות של קבוצת פעילים שהמשיכה לעסוק ולפעול בנושאי המחאה ונקראה "ב' זה רסקו" (רסקו הוא המרכז המסחרי של השכונה) כמו כן, חברות מהקיבוץ מובילות התארגנות צעירים בעיר לעידוד תרבות מקומית.

ובאופן כללי, מי שעבד לאורך השנים בעיר, יצר קשרי חברות ושותפות ברמות שונות.

צריך להבין שהמושג "קהילה מקומית" עבור תושבים בעיר, הוא עניין קצת אמורפי. רוב הקשרים הקהילתיים הרי נבנים מאיזה יום- יום משותף של עבודה או סביב הילדים וכמובן אנשים שגדלו יחד. לא מדובר בד"כ בחגים משותפים, ביצירה משותפת ובוודאי שלא בכלכלה משותפת כך שמטבע הדברים יש לנו קשרים מצומצמים יותר עם תושבים אחרים מהעיר בהשוואה לקשרים שיש בין חברי הקיבוץ.

יחד עם זה, הקשרים העירוניים והאמונה שניתן לצמצם את הניכור גם בחברה העירונית הם חלק מהסיבות שלנו לגור דווקא בעיר ולכן יש לנו עוד הרבה חלומות לעשייה והעמקת השותפות עם תושבי השכונה.

איך אתם מתמודדים במשימות החינוכיות שלכם עם האוכלוסייה המקומית השונה כל-כך מכם?

כקיבוץ מחנכים עירוני, אנו פעילים בשדות החינוך והחברה. התוכניות החינוכיות שלנו נבנות עם גורמי החינוך בעיר בשיחה על הצרכים והמענים האפשריים ומופעלות ע"י צוותים של חברי קיבוץ משעול ו"המעגל החדש" במגדל העמק. הצוותים עובדים לאורך כל השנה בקשר עם צוות המורים בבית הספר ועם הורי החניכים.

לאורך כל השנים יש מפגש מרתק עם תושבי הערים

נסי להסביר בכמה משפטים את המושג "קיבוץ עירוני". מהי החיה הזו?

רוב האנשים ששומעים את המילה "קיבוץ" חושבים על דשא, רפת וחדר אוכל. אבל כקיבוצניקים אמיתיים, אתם יודעים שקיבוץ מכיל הרבה יותר: שיתוף כלכלי, עבודה משותפת, חיי חברה וסולידריות.

במקום דשא, יש לנו מגרש כדורסל, במקום רפת יש לנו הרבה משימות חינוכיות (בית שוק, הקובייה, יעדים ועוד...) ובמקום חדר אוכל, יש לנו מועדון בקומת המשרדים של הקיבוץ שמהווה מקום מפגש. רק שכל זה מתרחש בעיר...

כקיבוץ, יש לנו שיתוף כלכלי מלא, אנחנו חוגגים יחד את חיי היום-יום וגם את החגים ואירועי החיים, ואנחנו מקיימים עבודה משותפת כאשר יותר מ-80% מהחברים עובדים יחד בעבודות משותפות.

אבל חשוב לדעת שיש לנו כמה מאפיינים נוספים:

- **אנחנו קיבוץ מחנכים:** עיקר המאפיין שלנו הוא בהיותנו קיבוץ משימתי שרואה בחינוך ועשייה חברתית דרך משמעותית לשינוי החברה הישראלית.
- **אנחנו קיבוץ קבוצות:** אנו מחולקים לקבוצות (13-6 חברים בקבוצה) המקיימות לעצמן מסגרות בהן מתנהל השיח העיצובי והאישי, הקבוצות מלוות אותנו לאורך שנים. כחלק מהאופי הקבוצתי של הקיבוץ, לכל קבוצה יש מעין מועדון משלה, שאנו קוראים לו "מרחב משותף", ובו היא מקיימת מפגש קבוצתי שבועי שבו דנים על החיים המשותפים, לומדים, חוגגים ומקבלים החלטות. המרחב המשותף משמש גם כמקום התכנסות ספונטנית לארוחות, בילוי אחה"צ ושבתות, ובעצם מהווה הרחבה של הבית של חברי הקבוצה.
- **אנחנו קיבוץ עירוני:** אנחנו רואים כשליחות את חיינו בעיר כחלק מהחברה הישראלית, השכנים שלנו הם שותפים בעשייה ובשינוי העיר ואנחנו וילדינו מעורבים ונוכחים בקהילה העירונית.

איך אתם מסתדרים עם תושבי השכונה בה אתם חיים ופועלים?

עד כה התגוררנו בדירות או בתים ברחבי השכונה. המעמד שלנו כתושבים בבניין נפרד הוא חדש אך יש לנו קשרי שכנות וחיים קהילתיים בשכונה:

אנו שותפים בחינוך הילדים בגנים ובבתי ספר וזה אומר שילדים מהעיר

ומועדון "השכונתית" בנצרת-עילית. וכן אנו מסייעים ותומכים בתוכנית "יעדים" בבית-ספר אורט רוגוזין במגדל-העמק. תכנית שהוקמה ע"י חברי קבוצות הבחירה למניעת נשירת נערים ונערות מביה"ס וקידום וליווי הנערים עד סיום 12 שנות לימוד והכנה לבחינות הבגרות.

נכחתי בטקס הסיום של תלמידי התוכנית. לראות ולשמוע את הנערים והנערות האלה על קו הסיום זה מרגש עד דמעות, הם סיפרו ושיתפו על התהליך הארוך שהם עברו בתמיכתם של המחנכים, חברי קבוצות הבחירה ורק אז אתה מבין מה גדולתה של התרומה ועד כמה היא משמעותית!

בשנה האחרונה עבדתי בשיתוף פעולה פורה ומוצלח עם נעמה אראל ועמוס ארזי. העבודה המשותפת איתם הביאה לחלוקת אחריות ברורה והגדירה מה תפקידו של כל אחד מאתנו ובמי ובמה כל אחד מטפל. אין ספק שזה הקל עלי מאוד.

כמובן שבכל הפעילויות השונות אנחנו נעזרים רבות בחברי משמר-העמק שנענים בשמחה לכל פנייה שלנו ויש גם כאלו שפונים ביוזמתם וזה מרגש במיוחד.

אני מסיימת את התקופה הזאת בתחושה שהמפגשים שלי עם חברי קיבוץ המחנכים היו מרתקים ומרגשים, למדתי מהם המון ואני יכולה לומר בלב שלם שנהניתי מכל רגע.

לא סתם אומרים שהנתינה היא הקבלה הגדולה ביותר. בכל פעם שהצלחתי לענות על מבוקשם ולא חשוב מהו היה, הרגשתי שהורדתי עבורם עוד כוכב מהשמיים והם בהחלט ידעו להעריך זאת.

מיותר אולי לציין שלדעתי צריך וראוי להמשיך ולתמוך בהם. חשוב לשמור על הקיים וחשוב לעזור להם בפיתוח תוכניות חינוכיות נוספות, תוך חשיפת פעילותם המשמעותית כל כך לחברים נוספים מקיבוצנו.

הם חבר'ה צעירים וצנועים עם הרבה אור בעיניים ונכונות לשנות את החברה הישראלית ולהפכה לחברה טובה יותר – דור החלוצים של ימינו! ואם זה המעט שאנחנו, כקיבוץ, יכולים לעשות – אשרינו.

בימים אלה אני מסיימת את תפקידי כרכזת הליווי והקשר עם קבוצות הבחירה במשך חמש השנים האחרונות. עלי להודות שעד שנכנסתי לתפקיד, לא היה לי מושג במי ובמה מדובר, הייתי מנותקת לחלוטין מכל מה שקשור לקבוצות הבחירה, מחנות העולים, הקיבוץ העירוני, בית שוקו, נע"מ וכו'.

מה שהביא לתפנית היה ה"פורום" של לנדמרק, שבמסגרתו הייתי צריכה לקחת על עצמי משימה חברתית - קהילתית. באותו זמן חיפשו מחליף לינאי לב-אור (שהוא במקרה גם בן הגרעין שלי) ופנו אלי. אמרתי לעצמי: יאללה, מתאים לי! ומאותו רגע שבו נחשפתי לעשייה המבורכת הזו, לצעירים הנפלאים האלה שעושים עבודת קודש - נשביתי בקיסמם.

כשנכנסתי לתפקיד חברי הקיבוץ העירוני = חברי קבוצות הבחירה, היו מפוזרים בנצרת-עילית ובמגדל-העמק בדירות שכורות ונקראו נעמ"ה. (ראשי-תיבות של נצרת-עילית ומגדל-העמק).

כיום, הם אמנם עדיין מחולקים בין מגדל העמק ונצרת עילית אך החברים הוותיקים שרובם כבר בעלי משפחות וילדים, גרים במרכז הקליטה בנצרת עילית ונקראים קיבוץ **משעול** ואילו הדור הצעיר יותר, שעדיין מתגורר בדירות שכורות במגדל העמק, נקרא **המעגל החדש**.

בתום חמש שנים שבהם ליוויתי את חברי קבוצות הבחירה, אני מוצאת אותם היום יותר מגובשים בכיוון ובדרך העבודה שלהם, הם יכולים להביט קדימה לעתיד בצורה בהירה וברורה יותר, רשומות לזכותם הרבה מאד הצלחות שמהוות פתח ודחיפה רבה קדימה לעוד פרויקטים ולעוד אתגרים.

התרומה שלנו, קיבוץ משמר העמק מאוד מגוונת: החל במתן מקום מתאים בקיבוץ לאירוח סמינרים, דרך אירוח ילדי בית שוקו לפעילויות משותפות עם ילדינו ו/או פעילויות נפרדות, עזרה בשיפוץ המועדונים שלהם, גיוס ציוד, עזרה לימודית לתלמידי התיכון בבתי הספר, וכלה בקיום סדנאות שונות של חברינו במרכזים החינוכיים שלהם.

בנוסף לכל אלה תורמת משמר-העמק מדי שנה סכום נאה להפעלת המרכזים החינוכיים וקידום פרויקטים שקשורים לפעילותם החינוכית.

הפעילות שלנו מתמקדת בשלושה מוקדים עיקריים: בשני בתי השוקו בנצרת עילית ובמגדל העמק לילדי ביה"ס יסודי. בשני מועדונים לנוער: מועדון "הקובייה" במגדל-העמק

של המחנות העולים".

קיבוציים – הכלת הצרכים השונים של האנשים ובניית חברה עם אופי שיתופי, הנותנת גב לחבריה. אנחנו ממשיכים לפתח את ההסדרים הקיבוציים שלנו ולתת התייחסות לחינוך הילדים, לשאלות הבריאות וכו'.

כלכליים – הגברת היציבות הכלכלית שלנו והגדלת ההכנסה הממוצעת ע"י הקמת משימה יצרנית, הקטנת התלות של המשימות שלנו בתרומות והסתמכות על תקציבים עירוניים.

מה אתם מצפים/רוצים/מייחלים ממשמר-העמק אחרי שהגעתם לנחלה שלכם?

הקשר שלנו עם משמר העמק התחיל כבר לפני 12 שנה במתן בית פיזי למשרדים שלנו לתקופה, באירוח של סמינרים וחגים, בשיחה על חיי שיתוף, בעבודה החינוכית המשותפת של חברי משמר העמק במשימות שלנו ובאירוח חניכנו בקיבוץ וכמובן בתרומה הכספית היציבה לאורך השנים שאפשרה לנו לבנות פרויקטים חינוכיים ולהגדיל את ההשפעה החינוכית שלנו בערים. השותפות הזו מרגשת וכלל אינה מובנת מאליה.

אנחנו שמחים שסוף סוף, גם אנחנו יכולים לארח אתכם בקיבוץ שלנו ומזמינים אתכם לבוא, להכיר ולשוחח. אנחנו מייחלים להמשיך השותפות ארוכת השנים שנובעת קודם כל משותפות אידיאולוגית של חיי שיתוף וממשיכה בתפיסה שנכון ואפשר להפוך את החברה הישראלית למקום טוב יותר.

אמנם אנחנו שמחים על זה שיש לנו "נחלה" (אנו חתומים על חוזה שכירות לחמש שנים - כך שיש לנו עוד עבודה רבה עד שנגיע לנחלה במובן הזה) אך אנו לא מרגישים שהגענו למנוחה - יש לנו משימות גדולות בהמשך בניית חברה שיתופית ושיוויונית בקיבוצנו ושימור והרחבת המעשה השיתופי בחברה ובמקביל יצירת חברה ישראלית צודקת ושיוויונית יותר דרך חינוך, פעולה בקהילה ושינוי מדיניות. אנו רואים בחברי משמר העמק שותפים שלנו בשני המעשים הללו.

לחלוטין והשלישית על שם הקיבוץ. כלומר, ככלל, אופן ההתנהלות שלנו אינו נסמך על הצבעות אלא על החלטות באמצעות שיחות.

יש לנו המון צוותים עם תפקידים שונים שאחראים להוביל תהליכים בקיבוץ. בד"כ צוות נפגש פעם בשבוע, לומד וחושב ובונה כיוון ואז מביא שיחה לצוות היגוי (מזכירות או צוות נציגי קבוצות), מקבל פידבק וחוזר לשיחת צוות לתקן ולעדכן את ההצעה שלו ואז הוא מביא את השיחה למליאת קיבוץ (התכנסות של כלל חברי הקיבוץ בארבע קבוצות שיחה) או לחילופין מביא שיחה לקבוצות החיים, ושוב מקבל פידבקים וחוזר לצוות להמשיך עיצוב התהליך וכן הלאה עד שמתקבלת החלטה.

לפעמים זה קצת מייגע אבל בד"כ זה מאפשר לערב את חברי הקיבוץ בצורה משמעותית בתהליך ובקבלת ההחלטות.

אם הדברים קצת יותר דחופים, אז גם יש לנו צוות ריכוז קיבוץ, שאליו אפשר להביא התייעצויות והחלטות שוטפות.

אין לנו תקנון אבל יש כל מיני נורמות לחיים. יש ציפייה שכולם יעבדו בהתאם ליכולתם ויגלו אחריות כלכלית (על כמה נוסעים, כמה חשמל צורכים וכו'), יש ציפייה שלאורך השנים, כולם יתנסו בעבודה משותפת ובהובלת צוותים קיבוציים שונים.

את ההתנהלות השוטפת והבחירות האישיות אנחנו מנהלים במעגל האינטימי של קבוצה במטרה לאפשר לאדם לבוא לידי ביטוי עם מורכבויות שונות. להתייעץ על צרכיו ולהחליט את החלטותיו בפורום שהוא גם חברי אבל גם יודע להציב גבולות משותפים מתוך שיחה.

גם בסיטואציות שמשפיעות על הכלל, כמו יציאה ללימודים למשל, אנחנו מגדירים מסגרת תקציבית כוללת אבל הבחירה בפועל לצאת ללמוד נעשית בשיחה בין מי שמעוניין לצאת ללמוד וכולם מגלים אחריות משותפת לעמידה במסגרת.

האם אתם חושבים קדימה ומה אתם רואים שם?

אנו חושבים קדימה במובנים רבים:

משימתיים – העמקת העשייה בעיר ובחברה הישראלית, המשכיות עם חניכים, הרחבת המנעד של המשימות המשותפות.

תנועתיים – בניית תנועה ע"י הדרכת חניכנו מחד וחיזוק החיבורים לשאר הבוגרים ב"קבוצות הבחירה

לחברינו היקרים – חברי קיבוץ משעול

**אנחנו עומדים נרגשים ונפעמים מהכול
חבלי לידה קשים עברו על כולכם
עד שזכיתם למקום פרטי משלכם
סוף סוף כולכם מרוכזים יחדיו
ואנחנו שואלים - נו מה עכשיו?
בית זה חשוב לכל אדם בעולם
ויש לכם כוח כשאתם ביחד כולם
קיבוץ עירוני בבניין של קומות
שובר כמה מיתוסים וגם כמה חומות
מחולקים לקבוצות, דירה לכל משפחה
ויש מקום התכנסות - אפשר לנשום לרווחה
והילדים מתרוצצים בין המסדרונות
צהלות ילדים זה יתרונות או חסרונות?
דור העתיד הוא תמיד יתרון
וכשיש חסרון - מוצאים פתרון
ואצלכם דור ההמשך הוא נושא משמעותי
ואתם חרטתם זאת על דגלכם באופן אמתי**

**החינוך הוא נר לרגלכם ועצם הווייתכם
ואנחנו זכינו להיות מעט שותפים ולתמוך בכם
קשר של שנים, נדמה לי חוגג בת מצווה
ואין ספק שנרקמה פה ידידות עם המון אהבה
הקשרים הולכים ומעמיקים עם השנים
ואתם מוקפים כבר בהרבה בנות ובנים
אתם חברה צעירים עם הרבה ניצוץ בעיניים
מקווים ומאחלים שלא תרימו ידיים
אתגרים קשים בפניכם יום יום עומדים
אך בסופו של יום המון אנשים לכם מודים
ילדים, הורים, מורים ואנשי העירייה
בעצם כל הקהילה לכם מריעה
ואנחנו מצטרפים לברכות ולאיחולי הצלחה
ומבקשים שתמשיכו בזו הדרך ללכת בבטחה!**

**מאתנו בהוקרה
חברי משמר העמק**